

ŠĪ LAIKA PATIESĪBA

5. MOZUS GRĀMATĀ

Klifords Goldšteins

BĪBELES STUDIJU MATERIĀLS
2021. GADA 4. CETURKSNIM

5. MOZUS GRĀMATA – DERĪBAS GRĀMATA

Stāsts ir šāds: ķēniņa Josijas valdīšanas laikā Jeruzalemē (640. – 609. g. pr. m. ē.) kāds, templī strādādams, atrada grāmatas kopiju, un grāmata tika lasīta ķēniņa Josijas priekšā. “Un notika, kad ķēniņš dzirdēja bauslības grāmatas vārdus, tad viņš saplēsa savas drēbes.” (2ķēn 22:11) Kāpēc? Jo viņš saprata, ka viņš un viņa tauta nebija paklausījuši tam, kas rakstīts grāmatā.

Tad, balstoties uz šo grāmatu, ko sauc par “Derības grāmatu” (2ķēn 23:2), Josija sāka lielu reformāciju. Mēs varam lasīt par šo reformāciju 2ķēn 23. nodaļā.

Kas tā bija par grāmatu, kurai bija tāda ietekme uz ķēniņu un viņa tautu? Tiek uzskatīts, ka tā bija 5. Mozus grāmata, ko mēs pētīsim šajā ceturksnī.

Kopsavilkums piektajai jeb pēdējai no piecām Mozus grāmatām, ko sauc arī latīņu vārdā “deuteronomium” (kas nozīmē “otrais likums”), varētu būt šāds:

Atstājuši Ēģipti un pie Sinaja iegājuši derības attiecībās ar Kungu, Israēla bērni – tā vietā, lai taisnā ceļā dotos uz Kānaānu, – četrdesmit gadus ceļoja tuksnesī. Kad četrdesmit gadi bija pagājuši un ebreji beidzot gatavojās ieiet Apsolītajā zemē, Mozus tos vairākkārt uzrunāja. Šo runu galvenā doma bija: jūs tūlīt ieiesiet Apsolītajā zemē. Beidzot! Neaizmirstiet, ko Kungs ir darījis jūsu labā, un neaizmirstiet, ko Viņš prasa no jums tagad, tas ir – mīlēt Viņu no visas sirds un dvēseles un atklāt šo mīlestību, paklausot visiem derības baušļiem.

Lai uzsvērtu derības svarīgumu, Mozus atkārtoja tautai desmit baušļus, kas bija likumīgais pamats derībai, ko Kungs vispirms slēdza ar viņu tēviem un nu slēdza ar viņiem – tieši pie Kānaānas robežām.

Šķiet vietā jautājums: vai varētu būt kādas paralēles tam, ko Israēla bērni piedzīvoja pie Apsolītās zemes robežām un ko arī mēs piedzīvojam tieši pie Apsolītās Zemes (šoreiz daudz labākas) robežām? Līdz ar to šajā ceturksnī tēma ir “Šī laika patiesība 5. Mozus grāmatā”. Lūk, ko mēs pētīsim: mūsu laika patiesības vēstis, ko mēs varam paņemt no Dieva vārda Saviem derības ļaudīm.

Šajā ceturksnī mēs runāsim par 5. Mozus grāmatu tematiski, ietverot tādas tēmas kā mūžīgā derība, likums un žēlastība, ko nozīmē mīlēt Dievu un savu tuvāko un –

vissvarīgākais – kā 5. Mozus grāmata atklāj mums Dieva mīlestību, kas visspēcīgāk atklājas Jēzus nāvē pie krusta un Viņa augšāmcelšanās.

Protams, šodienas draudzi no draudzes tuksnesī šķir laiks un kultūra. Bet varbūt tas, kas mums ar viņiem ir kopīgs, ir vairāk nekā atšķirību. Piemēram, vai šie vārdi nevarētu būt teikti arī mums? “Redziet, es esmu jums mācījis likumus un tiesas, kā Tas Kungs, mans Dievs, ir man pavēlējis, lai jūs tā darītu tai zemē, kuru jūs ejat sev iemantot. Turiet un dariet, jo tā būs jūsu gudrība un saprašana to tautu priekšā, kuras, kad tās dzirdēs visus šos likumus, teiks: tiešām, šī lielā tauta ir sapratīga un gudra tauta!” (5Moz 4:5, 6)

Ievēro, ka ne jau likumi bija tie, kas bija viņu “gudrība un izpratne” tautu priekšā, bet gan viņu paklausība šiem likumiem. Pavisam noteikti tā ir vēsts mums. Kā mēs redzēsīm, 5. Mozus grāmatā tā ir tikai viena no daudzām.

Klifords Goldšteins ir Pieaugušo Bībeles izpētes vadītājs un autors grāmatai “Baptizing the Devil: Evolution and the Seduction of Christianity”.

Bībeles citātos izmantots 1965. gada izdevuma revidētais teksts
un 2012. gadā izdotās Bībeles teksts (norādīts kā JT).

IEVADS 5. MOZUS GRĀMATAI

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

Jes 14:12–14, Ēc 28:12–17, 1Moz 3:1–7, 1Moz 12:1–3, Apd 7:20–36, 2Moz 19:4–8.

ATMIŅAS PANTS:

“Kas nemīl, nav Dievu atzinis, jo Dievs ir mīlestība.” (1Jņ 4:8)

5. Mozus grāmata, protams, nav radusies vakuumā. Kā tas ir ar visu citu šajā dzīvē, arī šai grāmatai ir savs konteksts, kam, protams, ir svarīga loma, lai varētu saprast, ko šī grāmata nozīmē un kāds ir tās nolūks.

Pirms tās bija vēsture – vēsture, kas izskaidroja apstākļus, ne tikai pašu grāmatu, bet arī pasauli un vidi, kas bija radījusi šo kontekstu. Kā būtu grūti saprast vējstikla slotiņu nozīmi un funkciju ārpus automašīnas konteksta, tieši tāpat būtu grūti saprast 5. Mozus grāmatu ārpus konteksta, kurā tā radusies, īpaši mūsu tēmas (5. Mozus grāmata un mūsu laika patiesība) perspektīvā.

Krievu rakstnieka Ļeva Tolstoja darbu “Karš un miers” kāds esot izlasījis tikai trīs dienās – ap 1500 lappušu. Kad viņam jautāja, par ko bija grāmata, čaklais lasītājs atbildēja: “Tā bija par Krieviju.”

Nedēļas laikā izrunāt tūkstošiem gadu ilgu vēsturi pirms 5. Mozus grāmatas nozīmētu kaut ko līdzīgu. Bet, pievērošoties izceltajiem faktiem, mēs varam redzēt kontekstu, kas ir vajadzīgs, lai labāk saprastu šo darbu, kas bagātīgi piesātināts ar patiesībām mūsu laikam.

Iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 2. oktobrī.

Mīlēt, būt mīlētam

1)ņ 4:8 saka: “Dievs ir mīlestība.” Lai arī cik vienkārši būtu šie trīs vārdi (grieķu valodā četri), tajos ietvertā ideja ir tik dziļa, tik pamatīga, ka mēs varam tik tikko saprast, ko tas nozīmē. Tie nepasaka, ka Dievs mīl vai ka Dievs atklāj mīlestību, vai ka Dievs ir mīlestības atklāsme, bet gan to, ka Dievs IR mīlestība. “Ir mīlestība” – tas norāda, ka mīlestība ir paša Dieva būtība. Kā krituši cilvēki ar tikai dažiem kilogramiem audu un ķīmisku vielu galvā, ar ko satvert realitāti, mēs vienkārši neesam spējīgi pilnībā saprast, ko nozīmē “Dievs ir mīlestība”.

Bet mēs noteikti varam pietiekami saprast, ka tā ir ļoti laba vēsts. Ja “Dievs ir mīlestība” vietā būtu teikts “Dievs ir naids” vai “Dievs ir atriebīgs”, vai “Dievs ir vienaldzīgs”, šāda atklāsme par Viņu varētu būt tāda, par ko vajadzētu uztraukties.

Patiesība, ka “Dievs ir mīlestība”, palīdz mums labāk saprast domu, ka Dieva valdība, kā Viņš pārvalda visu radību, atspoguļo šo mīlestību. Mīlestība kosmosā ir varbūt pat vairāk nekā gravitācija. Dievs mūs mīl; un arī mums Viņš jāmīl (sk. 5Moz 6:5, Mk 12:30).

Tomēr, lai mīlestība būtu mīlestība, tā ir jāsniedz no brīvas gribas. Dievs nevar mīlestību uzspiest. Ja Viņš to darītu, tā vairs nebūtu mīlestība. Tādēļ, kad Dievs Debesīs un zemes virsū radīja gudras un saprātīgas būtnes ar spēju mīlēt, pastāvēja risks, ka tās nespēs Viņu mīlēt. Dažas nespēja – un tādējādi izcēlās tas, ko mēs saucam par lielo cīņu.

Kāpēc šie panti ir jēgpilni tikai brīvības un ar mīlestību saistītā riska kontekstā?

Jes 14:12–14, Ec 28:12–17, Atkl 12:7. _____

Īpaši bagātīgs teksts ir Ec 28:15, kas parāda, ka, lai gan eņģelis Lucifers bija pilnīga būtne, ko radījis pilnīgs Dievs, viņā tika atrasta netaisnība. Tas nebija tāpēc, ka Viņš bija radīts ar šo netaisnību. Lucifers tika radīts ar spēju mīlēt un morālu brīvību, taču, neskatoties uz visu, kas viņam bija dots (“tu greznojies dārgakmeņiem”), šis eņģelis gribēja vairāk. Viena lieta noveda pie nākamās, līdz kamēr “Debesīs izcēlās karš”.

Dažās vietās ir iespējams nopirkt suņus-robotus, kas vienmēr paklausa tavām pavēlēm, nekad nesavārta paklāju un nekošļā mēbeles. Taču vai būtu iespējamas jēgpilnas attiecības ar šo “suni”? Kā tava atbilde palīdz saprast, kāpēc Dievs gribēja būtnes, kas spēj Viņu patiesi mīlēt? _____

Grēkā krišana un plūdi

Gandrīz katrs skolas vecuma bērns ir dzirdējis stāstu par ābolu, kas uzkrita uz Īzaka Ņūtona galvas, un – urā! – Ņūtons atklāja gravitāciju. Tas, vai ābols patiešām uzkrita uz viņa galvas, nav svarīgākais. Galvenais ir tas, ka Ņūtona lielā ideja (būtībā ne jau viņš atklāja gravitāciju, jo ikviens, kas jebkad ir kritis, ir pamanījis gravitāciju) bija noskaidrot, vai tas pats spēks, kas nometa ābolu (gravitācija), notur arī mēnesi orbītā ap zemi, zemi orbītā ap sauli un tā tālāk.

Tas bija svarīgi, jo tūkstošiem gadu daudzi cilvēki ticēja, ka likumi, kas pārvalda debesis, ir atšķirīgi no likumiem, kas valda virs zemes. Ņūtons parādīja, ka šis uzskats ir nepareizs.

Lai gan Ņūtona devums bija dabas likumu jomā, tas pats princips ir paties arī attiecībā uz morāles likumu. Tā pati brīvība, kas ietverta mīlestībā un izraisīja Lucifera krišanu Debesīs, bija pamatā arī cilvēces krišanai virs zemes.

Izlasī 1Moz 2:16, 17 un 1Moz 3:1–7. Kā šie panti par pilnīgiem cilvēkiem pilnīgā vidē, ko radījis pilnīgs Dievs, atklāj arī spēcīgu patiesību par brīvību, kas ietverta mīlestībā?

Pēc krišanas viss kļuva arvien ļaunāks, pat līdz tādai robežai, ka Kungs par cilvēci teica, ka “cilvēku ļaunums augtin auga zemes virsū un ka viņu sirdsprāta tieksmes ik dienas vērsās uz ļaunu” (1Moz 6:5). Ja viņu domas bija sliktas, tad tādi bija arī viņu darbi, līdz viss kļuva tik slikti, ka Kungs iznīcināja visu pasauli plūdus – lai dotu cilvēcei iespēju sākt no jauna, savā ziņā radot visu otrreiz. Tomēr stāsts par Bābeles torni parāda (1Moz 11:1–9), ka cilvēce vēl joprojām neizprata Dieva nodomu. “Kad tornis bija daļēji pabeigts, daļa no tā kalpoja kā celtnieku dzīvesvieta; citi apartamenti, kas bija grezni aprīkoti un izgreznoti, bija veltīti viņu elkiem. Ļaudis priecājās par savu veiksmi un slavēja sudraba un zelta dievus, nostājoties pret debesu un zemes Valdnieku.” (Elena Vaita “Sentēvi un pravieši”, 119. lpp.) Tādējādi, sajaucot valodu, Dievs izkaisīja kritušo cilvēci pa visu zemi.

Pieraksti savas domas dienas gaitā. Ko tās tev stāsta par tavu pašā sirds stāvokli?__

Ābrama aicināšana

Ābrams (vēlāk nosaukts par Ābrahāmu) vispirms parādās 1Moz 11. nodaļas ciltsrakstos, kas ir uzrakstīti uzreiz pēc tam, kad ir pieminēta izkaisīšana Bābelē.

Izlasi 1Moz 12:1–3, kur Dievs sauc Ābramu. Kā mēs šodien, atskatoties uz krustu, pēc Jēzus nāves un evaņģēlija izplatīšanas, saprotam, ko Dievs ar Ābrama starpniecību apsoliņa darīt? _____

Daudzus gadsimtus vēlāk apustulis Pāvils, cenšoties atrisināt ķecerības jautājumu Galatijā, norādīja uz Ābrahāma aicināšanu, parādot, ka tā bija agrīna izpausme tam, kādi vienmēr bijuši Dieva nodomi: nest evaņģēliju pasaulei. “Tātad atzīstiet, ka tie, kas tic, ir Ābrahāma bērni. Bet raksti, paredzēdami, ka Dievs pēc ticības taisno pagānus, ir Ābrahāmam iepriekš pasludinājuši prieka vēsti: tevī taps svētītas visas tautas. – Tātad tie, kas tic, tiek svētīti līdz ar ticīgo Ābrahāmu.” (Gal 3:7–9)

Ābrahāma aicināšana pirmo reizi uzrakstīta 1Moz 12. nodaļā. Liela daļa tālākās Pirmās Mozus grāmatas ir stāsts par viņa pēcnācējiem, vienu disfunkcionālu dzimumu pēc otra, neizdevušos ģimeņu sēriju, un tomēr ar viņu starpniecību apsoliņumam visbeidzot bija jātiek piepildītam, Mozus aicināšanā sasniedzot izšķirošo brīdi.

Izlasi Apd 7:20–36, kā moceklis Stefans apraksta Mozu un iziešanu no Ēģiptes.

Kā tas saskan ar Dieva sākotnējo apsoliņumu Ābrahāmam? _____

Pasaulē, kas iegrimusi nezināšanā, maldos un vispārējā patiesības atziņas trūkumā (vairāk nekā 3000 gadu laikā nekas daudz nav mainījies, vai ne?), Kungs aicināja tautu, Savus ļaudis, Ābrahāma sēklu, iziet no Ēģiptes. Dievs centās ar viņu starpniecību ne tikai saglabāt patiesības atziņu; tas ir, Viņa, Jahves, atziņu un glābšanas plānu, bet arī aiznest šo atziņu pārējai pasaulei.

Kādās attiecībās ar pārējo pasauli sevi redzam mēs kā septītās dienas adventisti?

Tas ir, kādas paralēles pastāv starp mums un seno Israēlu? Vēl svarīgāk – kādu atbildību šī paralēle uzliek katram no mums personīgi? _____

Derība pie Sinaja

Iziešana no Ēģiptes un viss, kas ar to bija saistīts, sākot no asinīm uz durvju stenderēm līdz pat drāmai pie Sarkanās jūras, – kāda tā bija pieredze! Nav šaubu, ka tas viss atstāja iespaidu uz tiem, kas to piedzīvoja. (Un tos, kas nomira – sākot no pirmdzimušajiem bērniem Ēģiptē līdz pat kareivjiem jūras dibenā –, Dievs tiesās objektīvi.) Kā Kungs sacīja: “Jūs esat redzējuši, ko Es esmu darījis ēģiptiešiem un kā Es jūs esmu nesis uz ērgļa spārniem un esmu jūs pie Sevis atvedis.” (2Moz 19:4)

Kāpēc Kungs veica šādu dramatisku glābšanu, pēc būtības izvedot vienu tautu no citas tautas? Kā Mozus pats viņiem retoriski jautāja: “Jeb vai kāds dievs būtu mēģinājis iet un izraudzīt sev vienu tautu kādas citas tautas vidū ar pārbaudījumiem, zīmēm un brīnumiem, ar karu, ar spēcīgu roku un augsti paceltu elkoni, un ar baiļu pilnām lietām, kā visu to Tas Kungs, jūsu Dievs, jums ir darījis jūsu acu priekšā Ēģiptē?” (5Moz 4:34)

Izlasi 2Moz 19:4–8. Kāpēc Kungs izsauca tautu no Ēģiptes? _____

Tas bija tieši tik vienkārši. Dievs viņus, sentēvu Ābrahāma, Īzāka un Jēkaba sēklu, viņu pēcnācējus, izsauca ārā. Ar šiem pēcnācējiem Kungs nodibināja Savu derību, un viņi patiešām bija “īpašs dārgums Man pāri visām tautām; jo visa zeme ir Mana” (2Moz 19:5, NKJV). Šīs attiecības bija derības centrā.

Doma par “īpašu dārgumu” (“segullah”) tomēr bija viegli pārprotama (un tā arī notika). Viņu īpašais stāvoklis nebija iedzimta taisnība un svētums. Tā bija tikai Dieva dotā žēlastība un brīnišķīgās patiesības, ar ko Dievs tos bija apveltījis. Tās bija patiesības, kurām bija jāseko un kā “priesteru tautai” jāizplata pasaulē.

Tad Dievs deva viņiem arī dažus derības nosacījumus (tā sakot, viņu darījuma mērķi), desmit baušļus (2Moz 20. nodaļa), un tad šī derība tika ratificēta. Apšļakstījis tikko būvēto altāri ar upuru asinīm, Mozus “ņēma derības grāmatu un to lasīja skaļā balsī tautai priekšā” (2Moz 24:7). Tauta atkārtoti apstiprināja, ka būs paklausīga.

“Kad Mozus visai tautai bija pateicis visas pavēles saskaņā ar bauslību, viņš ņēma .. asinis .. un aplacīja pašu grāmatu un visu tautu, sacīdams: šīs ir tās derības asinis, ko Dievs ar jums ir noslēdzis.” (Ebr 9:19, 20) Ko nozīmē asinis, un kāpēc tās ir tik svarīgas pat mūsdienās? _____

Atkrišana un sods

“Visu, ko Tas Kungs ir runājis, to mēs darīsim.” (2Moz 19:8; sk. arī 2Moz 34:3, 2Moz 24:7) Lai gan nav šaubu, ka tauta tā arī domāja katru reizi, kad izsacīja šos vārdus, svētā vēsture rāda, ka viņu rīcība diemžēl laiku pa laikam bija pretēja vārdiem. Lai gan viņi bija izredzētā tauta, lai gan viņi labprātīgi bija iegājuši derībā ar Kungu, viņi pie savas apņemšanās neturējās, kas beigās noveda pie viena.

Kas Israēlam attiecībā uz derību bija izšķirošais? (2Moz 19:4, 5) _____

Aicinājums paklausīt Dievam – ievērot Viņa likumu – toreiz nebija lielāka burta kalpība kā mūsdienās (sk. Mt 7:24–27; Jņ 14:15; Jēk 2:20; Rm 6:11, 12), un tomēr atkal un atkal Israēla bērniem neizdevās noturēties pie savas apņemšanās.

Jau drīz vien, pat vēl Sinaja kalna pakājē, viņi nonāca atkritēju rindās (sk. 2Moz 32:1–6). Diemžēl neuzticība likās drīzāk norma nekā izņēmums, un tāpēc tā vietā, lai visai drīz ieietu Apsolītajā Zemē, viņi 40 gadus klejoja pa tuksnesi.

Izlasi 4Moz 14:28–35. Kāds bija sods, ko piedzīvoja tauta, tā kā atteicās pildīt to, ko Kungs bija teicis darīt? _____

Toreiz, tāpat kā mūsdienās, nepaklausība pārāk bieži nāca nevis kā atklāta sacelšanās (lai gan arī tā gadās), bet gan nespējot uzticēties tam, ko Dievs mums saka. Israēlam šo grēku vēl briesmīgāku padara fakts, ka, kā teica pats Dievs, visi šie vīri bija “redzējuši Manu godību un Manas zīmes, ko Es esmu darījis Ēģiptē un tuksnesī, bet kas tomēr Mani ir vēl kārdinājuši desmitām reižu” (4Moz 14:22). Neskatoties uz visu, ko viņi bija redzējuši un piedzīvojuši, viņi vēl joprojām atteicās paklausīt Kungam un ieņemt zemi, neskatoties uz Dieva apsolījumu, ka viņiem veiksies (4Moz 13., 14. nodaļa).

Padomājiet par to, kas iepriekš teikts: nepaklausība tik bieži nāk no neuzticēšanās mums dotajam Dieva Vārdam. Kāpēc tā ir patiesība, un kā mēs varam mācīties vairāk uzticēties Dievam? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Dziļākam un labi pārdomātam pētījumam par lielās cīņas tēmu, balstoties uz ideju par Dievu kā mīlestību, ko sarakstījis septītās dienas adventists, varat iepazīties ar Džona Pekhema (John Peckham) darbu “Theodicy of Love: Cosmic Conflict and the Problem of Evil” (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2018). Fakts, ka šo darbu ir publicējusi neadventistu izdevniecība, parāda, cik labi Bībeles zinātnieks ir varējis atklāt lielās cīņas realitāti, kā tā ir attēlota Rakstos.

“Īsāk sakot, es apgalvoju, ka Dieva mīlestība (pareizi saprasta) ir kosmiskā strīda centrā un ka Dieva uzticība mīlestībai ir morāli pietiekams iemesls, lai Dievs pieļautu ļaunumu ar būtiskām sekām, kas palīdzētu izprast dievišķo aizgādību kā tādu, kas darbojas noteikumu rāmjos, ko es saucu par iesaistīšanās derības noteikumiem.” (John C. Peckham, Theodicy of Love: Cosmic Conflict and the Problem of Evil (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2018), p. 4)

“Lēmums, ka Israēls neieies Kānaāna zemē četrdesmit gadus, Mozum un Āronam, Kālebam un Jozuam bija rūgta vilšanās. Tomēr viņi pieņēma dievišķo lēmumu bez kurnēšanas. Bet tie, kas bija sūdzējušies par Dieva rīcību ar viņiem un izteikuši, ka labāk atgrieztos Ēģiptē, raudāja un vaimanāja, kad svētības, ko viņi bija nicinājuši, viņiem tika atņemtas. Viņi bija sūdzējušies par neko, un tagad Dievs deva viņiem iemeslu raudāt. Ja viņi būtu raudājuši par saviem grēkiem, kad tie pacietīgi tika atklāti viņu priekšā, šis spriedums nebūtu izteikts. Bet viņi vaimanāja par sodu. Viņu ciešanas nesagādāja nožēla, un tās nevarēja panākt sprieduma atsaukšanu.” (Elena Vaita “Sentēvi un pravieši”, 392. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Pārrunājiet jautājumu par mīlestību un brīvo gribu. Kāpēc mīlestībai, lai tā būtu mīlestība, ir jānāk no brīvas gribas? Ņemot vērā visas ciešanas pasaulē, kāds varētu teikt, ka mīlestība nav tā vērtā. Kā tu atbildētu uz šo izaicinošo argumentu?

2. Kas ir burta kalpība, ņemot vērā, ka visas Bībeles centrā ir paklausība? Kādi faktori var pārvērst centienus būt uzticīgiem Dievam, Viņa Vārdam un baušļiem par burta kalpības slazdu?

3. Grupā pārrunājiet jautājumu, kas uzdots otrdienas tēmas beigās, – par paralēlēm starp seno Israēlu un septītās dienas adventistu draudzi. Kas ir šīs paralēles, un kāpēc mums vajadzētu par tām domāt?